

Obsah

Úvod	V
Seznam použitých zkratek	XI
Přehled souvisejících právních předpisů	XII

Část první. Z historie

1. Období r. 1945–1947	3
2. Období r. 1947–1948	4
3. Období po 25. únoru 1948	5
4. Vliv historického vývoje vlastnictví pozemků na systém právní úpravy restitucí a narovnávání vlastnických vztahů k zemědělským a lesním pozemkům	10

Část druhá. Zákon o půdě v systému českého práva

Kapitola I. Úvodní poznámky a vymezení základních pojmů	13

Kapitola II. Systém právní úpravy	16

1. Věcná působnost zákona o půdě	16
2. Osobní působnost zákona o půdě	22

Kapitola III. Vývoj právní úpravy	23

1. Úvodní poznámky	23
2. Novelizace zákona o půdě	24
3. Právní předpisy vydané na základě zmocnění v zákoně o půdě a k jeho provedení	29
4. Nálezy Ústavního soudu České republiky	30
4.1. Nález Ústavního soudu ČR č. 34/1994 Sb.	30
4.2. Nález Ústavního soudu ČR č. 131/1994 Sb.	30
4.3. Nález Ústavního soudu ČR č. 166/1995 Sb.	31
4.4. Nález Ústavního soudu ČR č. 29/1996 Sb.	32
4.5. Nález Ústavního soudu ČR č. 121/1996 Sb.	32
5. Problém tzv. „restituční tečky“	33

Kapitola IV. Vztah zákona o půdě k jiným právním předpisům	34

1. Vztah zákona o půdě a zákona ČNR č. 243/1992 Sb.	34
2. Vztah zákona o půdě a zákona č. 87/1991 Sb.	35
3. Vztah zákona o půdě a zákona č. 403/1990 Sb.	39
4. Vztah zákona o půdě a zákona ČNR č. 172/1991 Sb.	41
5. Vztah zákona o půdě a zákonů o „velké“ a „malé privatizaci“	42
6. Vztah zákona o půdě a právních předpisů týkajících se „restituce“ církevního majetku	43
7. Vztah zákona o půdě a zákona č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech	44

8. Vztah zákona o půdě a zákona ČNR č. 39/1993 Sb.	45
9. Vztah zákona o půdě a občanského zákoníku.	45

Část třetí. Principy restituce majetku podle zákona o půdě

Úvodní poznámka.	51
1. Princip legality.	52
2. Princip restituce majetkových křivd fyzických osob.	53
3. Princip uzavřeného okruhu restitučních titulů.	55
4. Princip časové uzavřenosti (rozhodného období).	58
5. Princip zániku restitučního nároku v důsledku nedodržení lhůt k jeho uplatnění.	62
6. Princip priority navrácení původních pozemků a ostatních nemovitostí.	66
7. Princip priority naturální kompenzace v případě nemožnosti vydání původních pozemků a ostatních nemovitostí.	67
8. Princip zákonného nároku na kompenzaci za nesrovnatelné trvalé porosty na restituovaných pozemcích.	69
9. Princip nároku na náhradu za ztracený movitý majetek spadající do věcné působnosti zákona o půdě.	70
10. Princip povinnosti náhrady ze strany oprávněné osoby.	71
11. Princip ochrany fyzických osob.	72

Část čtvrtá. Restituční nároky a restituční proces

Kapitola I. Základní pojmy a východiska.	77
1. Restituční nárok.	77
2. Lhůty k uplatnění restitučního nároku.	78
2.1. Lhůty podle zákona o půdě.	78
2.2. Lhůty podle zákona ČNR č. 243/1992 Sb.	81
2.3. Lhůty ve světle nálezu Ústavního soudu ČR č. 29/1996 Sb. a zákona č. 30/1996 Sb.	82
3. Restituční proces.	86
Kapitola II. Osoby aktivně legitimované.	84
1. Oprávněná osoba.	88
1.1. Oprávněná osoba podle § 4 VIVzP.	88
1.2. Oprávněná osoba podle zákona ČNR č. 243/1992 Sb.	96
1.3. Oprávněná osoba k náhradám podle § 14 až 16 VIVzP.	102
1.4. Oprávněná osoba podle § 20 VIVzP (k náhradě za živý a mrtvý inventář).	102
1.5. Oprávněná osoba v důsledku postoupení pohledávky podle § 33a VIVzP.	103
1.6. Oprávněná osoba podle § 8 odst. 1 a 2 VIVzP.	104
1.7. Oprávněná osoba podle § 8 odst. 4 a 5 VIVzP.	105
2. Domnělá oprávněná osoba.	107
Kapitola III. Osoby legitimované k plnění vůči oprávněným osobám.	108
1. Povinná osoba podle § 5 VIVzP.	109
2. Fyzická osoba podle § 8 odst. 1 VIVzP.	112
3. Fyzická osoba podle § 8 odst. 4 a 5 VIVzP.	113
4. Povinná osoba k poskytnutí náhrad.	114

4.1. Povinná osoba k poskytnutí finanční náhrady za pozemky, které se podle zákona o půdě nevydávají a za které nebyl poskytnut jiný vhodný pozemek	115
4.2. Povinná osoba k poskytnutí náhrad za obytné budovy, hospodářské budovy a jiné stavby, které podle zákona o půdě nelze vydat nebo které zanikly nebo byly převedeny na jinou osobu, která není povinná je vydat	115
4.3. Povinná osoba k náhradě za nesrovnatelné trvalé porosty na vydávaných pozemcích.	115
4.4. Povinná osoba k zalesnění pozemku podle § 15 odst. 4 VIVzP	115
5. Pozemkový fond ČR	119
5.1. Pozemkový fond ČR jako legitimovaný k poskytnutí náhrad v případě, že povinnou osobou je obec nebo okresní úřad	120
5.2. Pozemkový fond ČR jako legitimovaný k poskytnutí náhrad v případech, kdy je povinnou osobou státní podnik nebo právnická osoba, jejímž zakladatelem je stát	120
5.3. Pozemkový fond ČR jako legitimovaný k poskytnutí náhrady za živý a mrtvý inventář a zásoby, nelze-li zjistit povinnou osobu podle § 20 odst. 2 VIVzP	120
5.4. Pozemkový fond ČR jako legitimovaný k poskytnutí jiných vhodných pozemků za pozemky, které nelze podle zákona o půdě vydat.	121
5.5. Pozemkový fond ČR jako legitimovaný k poskytnutí náhrady podle § 14a VIVzP	123
6. Stát (Ministerstvo zemědělství ČR)	123
Kapitola IV. Restituční tituly	124
1. Základní charakteristika.	124
2. Vymezení nemovitého majetku podléhajícího restituci.	125
3. K restitučním titulům podle § 6 odst. 1 VIVzP.	127
4. K otázce nucených nájmu v rámci restitucí	135
Kapitola V. Rozhodování před pozemkovým úřadem	137
1. Základní charakteristika.	137
2. Účastníci řízení před pozemkovým úřadem	139
3. Zahájení řízení před pozemkovým úřadem.	141
4. Jednotlivé případy rozhodování před pozemkovým úřadem	143
4.1. Rozhodování o schválení (neschválení) dohody o vydání nemovitostí podle § 9 odst. 2 VIVzP	144
4.2. Rozhodování o vlastnictví oprávněné osoby podle § 9 odst. 4 VIVzP	146
4.3. Rozhodování o zřízení věcného břemene podle § 9 odst. 5 VIVzP.	159
4.4. Rozhodování o opatřeních k ochraně životního prostředí nebo důležitých zájmů jiných vlastníků podle § 9 odst. 5 VIVzP	162
4.5. Rozhodování o pohledávkách vůči oprávněným osobám podle § 9 odst. 7 VIVzP	163
4.6. Rozhodování o vydání pozemku i se stavbou podle § 11 odst. 7 VIVzP	164
4.7. Rozhodování v případě souběhu nároků oprávněných osob	168

4.8. Rozhodování o uznání nároku domnělé oprávněné osoby k pozemkům, porostům a jinému majetku	170
4.9. Rozhodování podle zákona ČNR č. 243/1992 Sb.	174
4.10. Rozhodování po novelizaci zákonem č. 30/1996 Sb.	174

Kapitola VI. Přezkoumávání rozhodnutí pozemkových úřadů v restitučních věcech	176

Kapitola VII. Poskytování jiných vhodných pozemků	182

1. Úvodní poznámky	182
2. Důvody, pro něž nelze pozemky oprávněné osobě vydat	182
3. Prokázání legitimace oprávněné osoby k poskytnutí jiných vhodných pozemků	192
4. Vlastní proces poskytování jiných vhodných pozemků	193

Kapitola VIII. Proces poskytování náhrad v rámci restitucí	195

Kapitola IX. Specifika rozhodování podle § 8 VIVzP	203

1. Specifika rozhodování o vlastnictví podle § 8 odst. 1, 2 a 3 VIVzP	203
2. Specifika rozhodování o vlastnictví podle § 8 odst. 4 a 5 VIVzP	205

Část pátá. Užívání nemovitostí podléhajících restituci

1. Užívání nemovitostí podléhajících restituci v období do jejich vydání oprávněné osobě	209
2. Užívání nemovitostí podléhajících restituci v období po jejich vydání oprávněné osobě	211

Přehled právních vět z rozhodování Ústavního soudu ČR v řízeních o ústavních stížnostech ve věcech zemědělských restitucí	215

Přehled nálezů Ústavního soudu ČR v řízeních o návrzích na zrušení zákonů ve věcech zemědělských restitucí	229

Seznam literatury	271

Věcný rejstřík	275